

Dagsavisen.no / Kultur /

Ekteskap på prøve

Anne Krigsvoll og Reidar Sørensen. Foto: Mimsy Møller

Et åpent ekteskap vil alltid fungere for kun en av partene. Mannen. Etter over femti år som gifte er nobelprisvinner Dario Fo og medforfatter Franca Rame helt sikre på det.

GERD ELIN STAVA SANDVE i dag

– Vi har hatt våre kriser. Mange kriser! Mannen og kona i dette stykket er Dario og meg. Men jeg har aldri prøvd å skyte ham, sier skuespiller og manusforfatter Franca Rame (80).

– Men du har nok tenkt på det! parerer Dario Fo (84), Nobelprisvinnende skuespillforfatter, kjapt.

For 57 år siden giftet de to seg, og for 27 år siden skrev de stykket «Ekteskap på vidt gap» sammen. Det settes nå opp i Nationalteatrets Malersal, med premiere i dag og sju utsolgte forestillinger, før det drar videre til Nordland teater.

Utro menn, ikke kvinner

Stykket handler om et voksent pars forsøk på å leve i et såkalt åpent ekteskap. Men det fungerer heller dårlig. Sjalusien er i ferd med å bryte ned kona, spilt av Anne Krigsvoll, og hun prøver stadig nye selvmordsmetoder. Det hjelper ikke at ektemannen, spilt av Reidar Sørensen, hevder at han «bare» er ute etter sex hos de andre, mens forholdet til kona jo er basert på «respekt». Når kvinnen selv finner seg en elsker, derimot...

– Det er den samme gamle historien om at mannen kan være utro, men ikke kvinnen. Med en gang rollene byttes om, mister mannen hodet, sier Fo.

– Vi vet ikke hvordan det er i Norge, men i Italia kan et forhold bare være åpent på en side. Åpner det seg på begge, blir det gjennomtrekk! sier Rame, til anerkjennende latter fra skuespillerne Krigsvoll og Sørensen.

Solidaritet i sensur

Dario Fo og skuespiller Franca Rame er kjent for å bruke komedie aktivt i stykkene sine, selv om de langt fleste av dem tar opp politiske problemstillinger som arbeiderrettigheter, rettferdighet og maktmisbruk. Gjennom årene har ekteparet blitt fengslet, kneblet og sensurert, og flere av stykkene har blitt bannlyst både av den katolske kirken og politikere i flere land.

– Vi fortsetter i solidaritet med folket. Latteren er et nyttig verktøy, for den åpner for bevisstheten. Kraften i et folk er betegnet av dets evne til å forstå humor. Et folk som aldri ler, er en drøm for enhver diktatur. Det blir fort et viljesløst redskap i maktmisbrukernes hender, sier Fo.

Ytringer angrepet

Mer enn seksti år etter at han skrev og instruerte sine første skuespill, er den overbeviste kommunisten fremdeles sikker på at forandring er mulig. Enda så svart det kan se ut:

– Ytringsfriheten er under stadige angrep, og er faktisk mer begrenset nå enn den var. Den farligste sensuren er nemlig den vi pålegger oss selv. Intellektuelle som ikke tør si ifra, arbeidere som sover, media som ikke gjør jobben sin. Vi lever i en tid gjennomsyret av løgn og falskhet. Overalt hvor vi snur oss, møter vi bare masker. Særlig på TV. Vi trenger at folket igjen begynner å engasjere seg! Når arbeidsledigheten stiger og folk lider, kan vi ikke lenger overlate politikken til yrkespolitikere. De har alt feilet.

Unngår nobelforbannelsen

Selv tar paret politisk ansvar ved fremdeles å skrive og sette opp politiske stykker. Nobelprisens berømte forbannelse, dette at forfatteren «lammes» og ikke skriver noe av verdi etter å ha mottatt prisen, kjenner Fo ingenting til:

– Jeg har aldri vært mer produktiv enn etter jeg fikk prisen i 1997. Anerkjennelsen ga meg ekstra oppmerksomhet, og mulighet til å nå et enda større publikum. Jeg har sett andre forfattere miste festet etter å motta Nobelprisen. De blir for fulle av seg selv, for opptatt av tidligere bragder. Men jeg er heldig, for jeg glemmer fra en dag til den neste at jeg engang fikk en sånn pris, sier Dario Fo.